

IN THE MIDDLE
OF NOWHERE

Kv 18.12.2017 § 73
LIITE N:O 23

Sallan kunnan kuntastrategia *2017 - 2021*

SALLA

kaukana kaikesta, lähellä sinua –
yhdessä enemmän elinvoimaa

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
1.1. Perustiedot Sallasta.....	4
1.2. Kuntastrategian uudistamisen taustaa	4
1.3. Sallan kunnan nykytila ja toimintaympäristön tarkastelu	5
1.4. Sallan kunnan visio.....	6
2. Sallan kunnan keskeiset strategiset painopisteet	6
2.1. Laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut hyvinvointipalvelut vahvana osana kunnan elinvoimaa	6
2.2. Sallassa haastetaan, motivoidaan ja tuetaan osallistumaan ja vaikuttamaan.....	7
2.3. Kansainvälisen Sallan elinvoima tukeutuu luontoon ja luonnonvarojen kestäväään käyttöön.....	8
3. Strategisen tulosten saavuttaminen ja toiminnan seuranta.....	8

1. Johdanto

Alkaneella valtuustokaudella yhteisömme ottaa uuden, tulevaisuuden Sallan askelmerkit. Tässä työssä tulee kaikkien tahojen ja kuntalaisten panos ottaa käyttöön. Kunta joka kykenee uudistumaan ja uudistamaan, luomaan uutta elinvoimaa, pärjää tulevaisuudessa. Haluan, että Salla on näiden menestyvien kuntien joukossa.

Kunnan tehtävät ja painopistealueet muuttuvat uuden kuntalain sekä sote- ja maakuntauudistusten myötä. Sosiaali- ja terveystalvet siirtyvät vuoden 2020 alusta uudelle Lapin maakunnalle. Hyvinvoivan ja taloudellisesti menestyvän kunnan tärkeimmäksi tehtäväksi jää elinvoiman vahvistaminen. Tämä työ ei ole pelkkää elinkeinopolitiikkaa. Se pitää sisällään kaikki kunnalle sosiaali- ja terveystalvetun jälkeen jäävät tehtävät ja toiminnot. Varhaiskasvatustalvet, koulu, liikunta- ja nuorisotilvet, kirjasto- ja kulttuuritilvet, kansalaisotilvet, tekniset tilvet, asuntotilvet, kaavoitus ja monet muut kuntalaisten arkeen ja viihtyvyyteen liittyvät asiat ovat elinvoimaisen kunnan tukipilareita.

Meidän tulee sallalaisina päättäjinä yhdessä koko yhteisön, kuntalaisten, yrittäjien, yhdistysten ja järjestöjen kanssa huolehtia siitä, että Salla on hyvä paikka asua, elää, tehdä työtä ja yrittää. Tämä hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämisen tavoite on jo nyt painopisteenä. Tulevissa talousarvioissa ja toiminnassa vaaditaan konkreettisia toimenpiteitä. Tuetaan sekä vanhusten että perheiden hyvinvointia, kotona asumista ja selviytymistä arjessa. Kehitetään käyttöön otettua kotona asumista tukevaa palvelusetelijärjestelmää ja palveluiden tuottamista koko kunnan alueelle mm. aktivoimalla kylien toimintaa uudella kannustavalla kylätoiminnan rahoitusjärjestelmällä. Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta keskeistä eli taloudellista turvaa lisäämällä kunnan omia työllistämiseen käytettäviä varoja. Vahvistetaan elinkeinojen edistämistä ja yritysten toimintaedellytyksiä sekä edistetään uusien investointien, rakentamisen ja työpaikkojen syntyä.

Elinkeinoarakenteemme on monipuolinen ja vahvuuksia löytyy eri puolilta kuntaa. Luonto, luonnonvarat, logistinen sijainti, sallalainen aitous ja sinnikkyys sekä kansainvälisyys. Näistä kumpuaa elinvoimamme. Palvelurakenteemme on jo nyt hyvä ja sitä tulee kehittää tukemaan vahvuuksiamme ja elinvoiman kasvua. Mittavat hallinnolliset ja toiminnalliset uudistukset tulee tehdä niin, että ne turvaavat Sallalle ja sallalaisille hyvän tulevaisuuden. Tämä työ meidän tulee kaikkien tehdä yhdessä, rakentaa yhdessä tulevaisuuden Salla.

Erkki Parkkinen
kunnanjohtaja

1.1. Perustiedot Sallasta

Salla on viihtyisä, Barentsin väylän kansainvälinen kaupan ja kulttuurin kohtaamispaikka joka sijaitsee Lapissa, EU:n itärajalalla. Kunta on perustettu alun perin vuonna 1857 Kuolajärven nimisenä ja nimi muutettiin Sallaksi vuonna 1936. Sallan maisemat ja luonto, alkaen eteläosassa sijaitsevasta Oulangan kansallispuistosta muuttuen pohjoista kohti mentäessä vähitellen Tuntsan tunturimaastoksi, luovat erinomaiset puitteet eri virkistys- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksille.

Kunnan elinkeinorakenne on vuosikymmenten saatossa muuttunut maatalousvaltaisesta palveluelinkeinoiniin painottuvaksi. Palvelut työllistävät tällä hetkellä yli 70 % työssäkäyvistä väestöstä.

Sallan pinta-ala on 5872 km², josta maa-pinta-alaa 5730 km² ja vesistöjä 142 km². Sallan kunnassa on 3 654 asukasta, jolloin asukastiheys oli 0,62 asukasta/km². Asukkaat ovat jakaantuneet kuntakeskuksen ja sivukylien alueelle. Sallan kunnan rakennuskanta on pientalovaltaista. Salla on osa Itä-Lapin seutukuntaa ja sen naapurikuntia ovat Kemijärvi, Pelkosenniemi, Posio, Savukoski ja Kuusamo.

Sallan kunnan palvelut ovat monipuoliset, tarjoten hyvinvointia ja huolenpitoa kaikille elämän vaiheille. Palveluiden keskus sijaitsee Sallan kirkonkylällä, mutta myös sivukylien asukkaat on huomioitu kunnan palveluverkostossa. Kunnan erityispiirteitä ovat huomattavan pitkät etäisyydet kunnan sisällä sekä väestön jakaantuminen hyvin tasaisesti koko kunnan alueelle. Pitkät etäisyydet asettavat palveluiden järjestämiselle monia muita kuntia haasteellisemmän ympäristön.

1.2. Kuntastrategian uudistamisen taustaa

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään Kuntalain 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudella.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetty palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Sallan kunnan voimassa oleva kuntastrategia on valmistunut vuonna 2015. Voimakkaasti ja nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää kuntastrategian päivittämistä. Yhteiskuntarakenteiden muutokset mm. sote- ja maakuntauudistuksen muodossa edellyttävät kunnan toimintojen uudelleenjärjestämistä. Samoin väestörakenteen muutos näkyy Sallassa monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden lisääntymisenä.

Monipuolisten palvelujen säilyttäminen on Sallassa tärkeää. Digitalisaation kehittyminen voi olla avuksi, vaikka se muuttaa perinteisiä käsityksiä palveluiden järjestämisestä. Palvelujen tuottajan ja vastaanottajan fyysinen välimatka saattaa olla pitkä, mutta saavutettavuus voi olla parempi kuin aikaisemmin. Toimivien tietoliikenneyhteyksien merkitys korostuu digitalisaation myötä.

Ympäröivä luonto on olennainen osa Sallaa. Vaikka ympäristölainsäädäntö tiukkenee, ympäristöystävällinen ja lähituotantoajattelu voimistuu. Luonnon ja puhtauden (ilma, vesi, maaperä) säilyttäminen korostuvat Sallassa elinkeinojen näkökulmasta. Uusiutuvien energiaratkaisujen ja ympäristötekniikan liittyvien uusien innovaatioiden kehitys jatkuu, mikä luo suotuisan ympäristön uudelle elinkeinoille.

1.3. Sallan kunnan nykytila ja toimintaympäristön tarkastelu

Salla on luonnonvaroiltaan rikas, erämainen ja kansainvälinen matkailukunta arktisella alueella Venäjän ja Kaukoidän portilla. Kunnassa on vahvat peruselinkeinot maa-, metsä- ja porotalous sekä muut luonnontuotteet. Kunta järjestää ja tuottaa pääosin omana toimintana laadukkaita lakisääteisiä ja vapaaehtoisia palveluita kuntalaisille, matkailijoille ja yrityksille. Kunnan palvelutuotannossa haasteina ovat ikärakenne ja harva asutus. Matkailussa ja muussa elinkeinotoiminnassa heikko saavutettavuus on suurin yksittäinen kehittämisen kohde.

Poliittinen näkökulma	<ul style="list-style-type: none"> Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien tehtävät tulevat muuttumaan, painopisteen siirtyessä elinvoimaisuuteen. Kuntien tehtävät vähenevät, mm. sote siirtyy maakuntien järjestämisvastuulle Kunnan ja valtion tehtäviä keskitetään maakunnallisille organisaatioille Maahanmuutto ja pakolaistilanne edelleen akuutti Euroopassa
Taloudellinen näkökulma	<ul style="list-style-type: none"> Sote- ja maakuntauudistuksen myötä valtionosuusjärjestelmään tulee muutos, jolla on vaikutuksia kunnan talouteen Valtion heikko taloustilanne vähentää tukitoimia ja samanaikaisesti kiristää veroja ja maksuja Kuntien talouden hallinta haasteellisempaa sote-uudistuksen myötä. Suuret ikäluokat investoivat Sallaan Maatalouden tukipolitiikan ongelmat luovat epävarmuutta maatalouselinkeinoihin ja vaikuttaa siten välillisesti kunnan talouteen.
Sosiaalinen näkökulma	<ul style="list-style-type: none"> Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys lisääntyvät Yksilöllisyys ja yksilökeskeisyys korostuvat Väestön ikääntyminen asettaa haasteita sote-palveluihin ja mm. työvoiman saatavuuteen
Teknologinen näkökulma	<ul style="list-style-type: none"> Digitalisaation kautta erilaiset sähköiset palvelut lisääntyvät ja palveluiden saavutettavuus paranee Tietoliikenneyhteydet korostuvat Sähköisten palveluiden haavoittuvuusriskit kasvavat Palvelun tuottaja ja vastaanottaja etääntyvät
Ympäristö näkökulma	<ul style="list-style-type: none"> Ympäristölainsäädäntö tiukentuu. Samanaikaisesti ympäristöystävällinen ja lähituotanto ajattelu voimistuu. Jätteiden lajittelun, kierrätys ja hyötykäyttö kasvavat. Luontoympäristön ja puhtauden (ilma, vesi, maaperä) säilyttäminen korostuvat Sallassa elinkeinojen näkökulmasta. Uusiutuvien energiaratkaisujen ja autoilun sähköistymisen kehitys jatkuvat.

Kuva 1.: Sallan kunnan toimintaympäristön tarkastelu

1.4. Sallan kunnan visio

Salla – kaukana kaikesta, lähellä sinua – yhdessä enemmän elinvoimaa

Sallan kunta on asettanut tavoitteekseen olla elinvoimainen kunta kuntalaisiaan varten. Sallan kunta järjestää ja tuottaa palveluita ja elämisen edellytyksiä ihmisten hyvinvoinnin ja yritysten elinvoimaisuuden mahdollistumiseksi.

Sallan kunnan visiossa korostuvat arktinen ainutlaatuinen sijainti, ihminen ja hyvinvointi sekä verkostomainen yrittäjyys ja yhteistyö. Visionsa mukaisesti Sallan kunta haluaa mahdollistaa palveluillaan asukkailleen ja yrityksille turvallisen ympäristön kasvaa ja kehittyä, asua, tehdä työtä ja yrittää sekä toteuttaa liiketoimintaa. Yhteisen tekemisen kautta Sallassa on elämää ja elinvoimaa.

2. Sallan kunnan keskeiset strategiset painopisteet

Sallan kunta on tunnistanut toimintaympäristöstään mahdollisuuksia ja uhkia sekä omasta toiminnastaan vahvuuksia ja heikkouksia. Strategisilla painopistevalinnoilla Sallan kunta pyrkii hyödyntämään mahdollisuudet ja vahvuudet sekä varautumaan uhkiin ja vahvistamaan heikkouksia.

Sallan kunnalle on omaleimaista kunnan kyky toimia lähellä kuntalaisiaan. Sallassa halutaan toimia yhdessä, toisiaan tukien ja auttaen. Kunnalla on merkittävä rooli, kun luodaan aktiivisen ja yritteliään elämisen edellytyksiä ja tuetaan yksilöitä. Nämä ovat kantavia perusteita Sallan kunnan strategisten painopisteiden valinnoille.

Sallan kunnan strategiset painopisteet ovat:

1. Laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut hyvinvointipalvelut vahvana osana kunnan elinvoimaa
2. Sallassa haastetaan, motivoidaan ja tuetaan osallistumista ja vaikuttamista
3. Kansainvälisen Sallan elinvoima perustuu luontoon ja luonnonvarojen kestäväan käyttöön

Sallan kuntastrategia muodostaa kunnan toiminnoille kehittymisen suuntalinjat. Strategiset painopisteet ovat tarkoituksellisesti väljiä, mahdollistaen tarkoituksen mukaisten kehittämisen toimenpiteiden toteuttamisen.

Arjen peruspalvelut ja -toiminnot ovat tarkoituksellisesti irrotettu kuntastrategiasta osaksi talousarviota ja taloussuunnitelmaa.

Strategisia tavoitteita tarkastellaan kokonaisuutena. Tavoitteiden toteuttamiseksi Sallan kunta tekee vuosittain toimenpidesuunnitelman talousarvion valmisteluun.

2.1. Laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut hyvinvointipalvelut vahvana osana kunnan elinvoimaa

Sallan kunta keskittyy asukkaiden hyvinvointiin ja viihtyvyyteen sekä yrittäjyystävälliseen toimintaympäristöön järjestämällä ja toteuttamalla kunnan vastuulla olevat palvelut.

Sallan kunnassa on viihtyisä, pienen paikkakunnan asuinympäristö ja yritysten toimintaympäristö. Kunnan tarjoamat palvelut rakentuvat osaavan henkilöstön ja kumppanuuksien varaan.

Sote- ja maakuntauudistus luo kunnalle mahdollisuuden keskittyä entistä laadukkaampien palveluiden tuottamiseen kuntalaisille ja yrityksille. Sallan kunta haluaa varmistaa laadukkaiden palveluiden saatavuuden uudistuksen murrosvaiheessa ja sen jälkeen.

Sallan kunta haluaa profiloitua luonnonläheisenä paikkakuntana, jossa laadukkaasti järjestetyt ja tuotetut palvelut sekä turvallinen elin- ja toimintaympäristö luovat kestävä perustan asua ja yrittää. Positiivisella kehityksellä on tunnistettu mm. seuraavia vaikutuksia:

- syntyvyyden ja asukasluvun kasvu,
- huoltosuhteen paraneminen,
- työpaikkojen lisääntyminen,
- kunnan tulopohjan vahvistuminen,
- palveluiden tuottaminen on taloudellisempaa ja tehokkaampaa sekä
- yleinen turvallisuus paranee.

Strategisen painopisteen tavoitteet

Strategiselle painopisteelle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- Hyvä toiminta- ja asuinympäristö
- Monipuoliset palvelut
- Hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen sekä kuntalaisten osallistaminen
- Palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja laadukkaasti

2.2. Sallassa haastetaan, motivoidaan ja tuetaan osallistumaan ja vaikuttamaan

Sallan kunnassa on monipuoliset kuntapalvelut ja toimiva infrastruktuuri. Kuntalaiset kokevat asumisen Sallassa olevan turvallista. Kyläalueet ovat eläviä ja ympäröivä luonto tarjoaa luontaisia virikkeitä. Sallalla on vahva paikallinen identiteetti. Edellä mainitut asiat ovat vahvuuksia, joiden päälle on luontevaa rakentaa yhteisöllisyyttä lisääviä tekijöitä, jotka kasvattavat kuntalaisten hyvinvointia.

Kunta on olemassa vain kuntalaisiaan varten. Kuntalaiset tekevät elinvoimaisen kunnan. Kuntalaisina niin ihmisillä, kuin yrityksilläkin on omat merkittävät roolinsa. Sallassa on todettu, että elinvoimaisuus ja hyvinvointi muodostuvat aktiivisen, yhteisen tekemisen ja osallistumisen kautta.

Strategiseksi painopisteeksi valikoitui kuntalaisten haastaminen, motivoiminen ja tukeminen osallistumaan ja vaikuttamaan. Sallan kunta haluaa vahvistaa edellytyksiä kuntalaisten aktiiviseen omaehtoiseen tekemiseen ja ihmisten tukemiseen. Kaikessa toiminnassa ja palvelutuotannossa mahdollistetaan joustava osallistuminen ja vaikuttaminen. Jokaisella sallalaisella tulee olla mahdollisuus osallistua omien kykyjensä ja mahdollisuuksiensa mukaisesti yhteisen elinvoimaisen kunnan tekemiseen.

Strategisen painopisteen vaikutukset näkyvät ihmisten ja yritysten arkea tukevissa kuntapalveluissa.

Strategisen painopisteen tavoitteet

Strategiselle painopisteelle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- Vaikuttamisen toimintamallin luominen
- Demokratian vahvistaminen
- Aukkaat, yritykset ja vieraat kokevat aidosti pystyvänsä vaikuttamaan toiminta- ja palveluympäristöönsä

2.3. Kansainvälisen Sallan elinvoima tukeutuu luontoon ja luonnonvarojen kestävään käyttöön

Sallan kunnassa on puhdas luonto ja sille perustuvat laadukkaasti tuotetut elämispalvelut. Monipuolinen luonnonvaroihin perustuva elinkeinorakenne, mm. maa-, metsä- ja porotalous, turve, mineraalit ja luonnontuotteet, luo edellytykset yrittämiselle ja työntekeemiselle.

Kansainvälisyys on osa arkea. Salla on kansainvälinen matkailukohde, jonka vahvuuksia on mainitun puhtaan luonnon ja elinkeinotoiminnan lisäksi hyvä logistinen sijainti kansainvälisenä rajanylityspaikkana. Sallaan on muodostunut luontaista Venäjä-osaamista matkailuun ja logistiikkaan. Matkailun kehitysnäkymät ovat myönteiset.

Pohjoisen Suomen biohankkeiden toteutuessa, voi niiden vaikutus olla myönteinen Sallan logistiseen asemaan. Barentsin kasvukäytävän edistyminen on tunnustettu logistiseksi mahdollisuudeksi sallalaisille.

Strategisen painopisteen vaikutukset kumpuavat Sallan kunnan elinvoimaisuutena kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Strategisen painopisteen tavoitteet

Strategiselle painopisteelle on asetettu seuraavat tavoitteet:

- Kansainvälisten matkailijoiden määrän kasvattaminen ympärivuotisesti ja palvelutuotteiden laadun nostaminen
- Kansainväliset investoinnit
- Raja-aseman ja ylityspaikan kehittäminen, mm. elintarvikkeiden tarkastuspiste ja kytkennät kansainvälisiin logistisiin ketjuihin

3. Strategisen tulosten saavuttaminen ja toiminnan seuranta

Tulosten saavuttaminen

Kunnanvaltuusto päättää vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä kunnan strategiset linjaukset kuntastrategian mukaisesti.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja huolehtivat strategisten linjausten operatiivisesta toiminnasta, toimenpiteiden valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja määrittävät vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten linjausten mukaisesti sekä hyväksyvät toimenpidesuunnitelman.

Kunnan konserniyhtiöt laativat kuntastrategiaan pohjautuen omat tavoitteensa, jotka kuvataan vuosittain kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa.

Toimialajohtajat laativat vuosittain oman vastuualueensa toimenpidesuunnitelman kuntastrategian linjausten mukaisesti.

Jokainen kunnan palveluksessa oleva pyrkii omalta osaltaan saavuttamaan tulosyksikölleen asetetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Toiminnan seuranta

Kunnanvaltuusto toteuttaa 1 – 2 kertaa vuodessa strategisen tarkastelun, jossa arvioidaan strategista kehittymistä ja tulosten saavuttamista. Kunnanvaltuusto toteuttaa laajemman strategisen tarkastelun 2 vuoden välein, jonka yhteydessä kuntastrategia päivitetään.

Kuntastrategian uudistamisen tarkastelu tehdään neljän vuoden välein tai tarvittaessa mikäli vallitsevat olosuhteet sitä edellyttävät.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja tarkastelevat strategista toimintaa kuukausitasolla kunnanjohtajan antaman katsauksen yhteydessä. Kunnanhallitus järjestää tarvittaessa tarkemman tarkastelun.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja raportoivat kunnanvaltuustolle strategisten tulosten saavuttamisesta 1 – 2 kertaa vuodessa.

Vastuualueiden toimialajohtajat raportoivat kunnanjohtajalle kuukausittain strategisten toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.

Toimialajohtajat ja esimiehet käyvät säännöllisesti läpi työntekijöiden kanssa strategisten tavoitteiden toimenpiteiden toteutumista ja ohjaavat normaalin työnohjauksen kautta työntekijöitä.